

เทคนิคการปลูก ดูแลรักษา

ไพลและดีปลี

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- เรียบเรียง : นางศิริภรณ์ แก้วคุณ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นางสาวพรพิมล ศิริการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นางสาวปรารถนา ไปเหนือ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
กลุ่มส่งเสริมพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
บรรณาธิการ : นางอมรทิพย์ ภิรมย์บูรณ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
นายพงษ์เพชร วงศ์โสภาก
นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- ออกแบบ : นายอภิชาติ รบศรี
นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน
กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- พิมพ์ที่ : กลุ่มโรงพิมพ์
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- พิมพ์ครั้งที่ 1 : จำนวน 5,000 ฉบับ กุมภาพันธ์ 2560
- จัดพิมพ์ : กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การเตรียมดิน

- ไถพรวนดิน กำจัดเศษวัสดุและวัชพืช ตากดิน 7-15 วัน
- ปลุกพืชตระกูลถั่วแล้วไถกลบในระยะออกดอก หรือใส่ปุ๋ยคอก 1-2 ตันต่อไร่
- ใส่ปูนขาว ปรับค่า pH 5.5 - 6.5

การเตรียมพันธุ์

- แซ่หัวพันธุ์ใน Indole Acetic Acid ความเข้มข้น 250 ppm เป็นเวลา 24 ชั่วโมง
- แบ่งหัวพันธุ์ น้ำหนัก 100 กรัมต่อหัว มีตา 3 - 5 ตา

การปลูก

- ใช้ระยะปลูก 25 x 27 เซนติเมตร
- ขุดหลุมปลูกขนาด กว้าง x ยาว x ลึก 25 x 25 x 15 เซนติเมตร
- ใส่ปุ๋ยคอกรองก้นหลุม หลุมละ 250 กรัม
- วางเหง้าในหลุม กลบดิน คลุมด้วยฟางหนา 2 นิ้ว

การใส่ปุ๋ย

- ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 500 กิโลกรัมต่อไร่
- ใส่หลังการปลูก 1 เดือน และ 4 เดือน

การให้น้ำ

- ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอจนกว่าพืชจะตั้งตัวได้
- หลังจากนั้นให้น้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือตามสภาพแวดล้อม

การกำจัดวัชพืช

กำจัดวัชพืช 2 ครั้ง พร้อมการใส่ปุ๋ย

ศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

โรคเหี่ยว ป้องกันกำจัดโดย

- ใช้หัวพันธุ์ที่ปลอดโรค
- ปลูกพืชหมุนเวียนที่ไม่เป็นพืชอาศัยของโรค
- พื้นที่ที่เคยมีการระบาดของโรค ใช้ยูเรียผสมปูนขาว อัตรา 80 : 100 กิโลกรัมต่อไร่ คลุกเคล้าดิน และใช้แผ่นพลาสติก สีดำนคลุมทั้งไร่ 3 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช
- ขุดดินที่เป็นโรคเผาทำลาย และโรยปูนขาวรอบหลุมปลูก

การเก็บเกี่ยว

- เก็บเกี่ยวเมื่อต้นไพลเหี่ยวและพุ่ม
- เก็บเกี่ยวไพลอายุ 1 ปี เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบประกอบเครื่องยา เครื่องสำอาง และส่วนผสมในลูกประคบ
- เก็บเกี่ยวไพลอายุ 2 ปี เพื่อใช้สกัดน้ำมัน
- ขุดเหง้าไพลโดยใช้จอบ เสียม ระวังไม่ให้เกิดบาดแผล รอยขีด

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- นำเหง้าไพลล้างน้ำ 2-3 ครั้ง หั่นเป็นชิ้นบาง ๆ ใส่ถาดนำไปตากแดด นาน 6 วัน หรืออบที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส นาน 48 ชั่วโมง
- ไพลแห้งนำมาบดให้ละเอียดโดยการตำหรือด้วยเครื่องบดผง และร่อนผงไพล บรรจุในถุงสะอาด
- ไพลสด ใช้สกัดน้ำมันโดยวิธีการกลั่นแบบไอน้ำ บรรจุในขวดแก้วสะอาด
- เก็บไพลแห้งในท้องที่สะอาด อากาศถ่ายเท ไพลที่เก็บไว้นานเกิน 3 เดือน นำมาผึ่งในที่ร่มหรืออบใหม่อีกครั้ง และไม่ควรเก็บรักษาไพลเกิน 1 ปี

การเตรียมดิน

- เลือกดินที่อุดมสมบูรณ์ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ทำร่องระบายน้ำ ให้ความลาดเท

การเตรียมพันธุ์

- เลือกยอดกระโถงหรือยอดที่แยกออกด้านข้าง ตัดต่ำกว่าปลาย ยอดลงมา 5 ข้อ แล้วนำดินเหนียวมาหุ้ม 2 ข้อล่าง เพื่อเพิ่มความชื้น ให้แตกรากเร็วขึ้น จากนั้นนำยอดไปแช่ลงในถุงจนกระทั่งแตกรากแล้ว จึงนำไปปลูก

การปลูก

- ใช้ยอดแก่ปลูก 3 - 4 ยอดต่อค้าง
- ระยะปลูก 1.5 - 2 X 2 เมตร จำนวน 400 - 600 ต้นต่อไร่ พรางแสงประมาณ 2 สัปดาห์

การใส่ปุ๋ย

- ปุ๋ยที่ควรใช้มีทั้งปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 1 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี และปุ๋ยเคมีสูตรเสมอ หยอดที่โคนต้น 1 กำมือต่อต้น

การให้น้ำ

- ให้น้ำสม่ำเสมอ ไม่ควรให้แฉะจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดโรคโคนเน่าได้ง่าย

การกำจัดวัชพืช

- กำจัดวัชพืช 2 ครั้งต่อเดือนในช่วงฝน โดยวิธีทางตามแนวร่อง

ศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

- เพลี้ยแป้ง ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ช่อดอก การป้องกันกำจัดใช้เซฟวิน

การเก็บเกี่ยว

- ดัชนีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม คือ เก็บเกี่ยวในระยะที่ผลแก่จัด เริ่มมีสีส้มแดงเรื่อ แต่ยังไม่สุก เนื้อแน่นแข็งไม่นิ่ม ผลต้องไม่สุกแดงเกินไป หรือเขียวไป จะเป็นระยะที่ตีปลีมีกลิ่นฉุนจัดที่สุด
- วิธีเก็บเกี่ยว ใช้มือเด็ดที่ก้านขั้วผล สำหรับค้างที่สูงใช้บันไดปีนขึ้นไป เก็บเกี่ยว ใน 1 ค้าง สามารถเก็บผลตีปลีได้ 2 - 3 ผล ต่อครั้ง การเก็บเกี่ยว แต่ละรุ่นใช้ระยะเวลาห่างกัน 1 - 2 เดือน

